

2. Ofitsiyniy sait Derzhavnoho pidpriemstva «Informatsiino-imidzhevyy tseentr»
3. Ofitsiyniy sait Yedynoi derzhavnoi elektronnoi bazy z pytan osvity
4. Zakon Ukrainy «Pro osvitu»
5. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu»
6. Postanova KMU Ukrainy vid 09.09.2020 r. № 811 «Pro dokumenty pro vyshchu osvitu (naukovi stupeni)»
7. Nakaz MON Ukrainy vid 25.01.2021 r. № 102 «Pro zatverdzhennia form dokumentiv pro vyshchu osvitu (naukovi stupeni) ta dodatka do nykh, zrazka akademichnoi dovidky»
8. Lyst MON vid 18.05.2021 r. № 1/9–265

DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-212-213>

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА: ДОСВІД ШВЕЦІЇ

Оксана Кравчина

Інститут інформаційних технологій і
засобів навчання НАПН України
м. Київ, Україна

У Швеції навчання підприємництву протягом довгого часу було частиною системи освіти, а з 1994 року початкові та середні школи розпочали навчання за новими програмами, в яких зазначено про необхідність формування підприємницької компетентності учнів. Визначення підприємницької діяльності у шведській системі освіти базується на доповіді OECD від 1989 року, в якій надано два визначення підприємницької діяльності. Перше визначення, це зв'язок підприємництва зі створенням компанії та підтримкою її роботи, а друге визнає такі якості та компетенції, як: гнучкість, креативність, здатність до вирішення проблем тощо. У Швеції прийняли друге визначення та на його основі розробили та схвалили таке визначення підприємництва: «Підприємництво представляє собою динамічний соціальний процес, при якому люди, поодинці або спільно

з іншими, знаходять можливості, і перетворюють їх в практичну, спрямовану на мету, роботу в соціальних, культурних та економічних умовах».

Починаючи з 2000 року підприємницьку складову починають активно включати в навчальні програми школи, а з 2004 року уряд призначив Шведське агентство економічного і регіонального розвитку відповідальним за проведення 3-річної національної програми (програма була реалізована в 2005–2008 рр.). Метою програми було підвищення інтересу і збільшення обсягу знань про підприємницьку діяльність серед учнів початкових і середніх шкіл і студентів вищих навчальних закладів, а також включала в себе підвищення кваліфікації для викладачів, консультантів по кар'єрі тощо. У травні 2009 року шведський уряд приступив до реалізації Національної стратегії з підприємництва в сфері освіти. Дана стратегія була підписана міністром освіти, міністром вищої освіти і науки, міністром промисловості і енергетики та її основою стало розуміння того, що підприємництво має бути частиною системи освіти на всіх рівнях від початкової до вищої.

Однією з найпоширеніших форм навчання підприємництву є шкільні учнівські компанії, які організовані за допомогою Ung Företagsamhet, але існують також інші методи та форми навчання, завдяки яким учні співпрацюють з компанією-наставником (SEED), працюють у віртуальних компаніях (Practice Firms) або слухають лекції, які читають школярам представники ділового світу (Transfer). Всі ці форми та методи навчання поєднує те, що вони включають самоорганізацію, можливість самостійно вирішувати проблеми та спрямовані на розвиток підприємницької компетентності учня. Тобто система навчання підприємництву включає діяльність, яка спрямована на отримання знань про підприємництво, підготовка учнів до підприємницької діяльності та навчання та розвиток особистих якостей притаманних підприємцю.

Освіта в галузі підприємництва вбудована в усі рівні та типи освіти. Це частина обов'язкової освіти як наскрізна лінія в початковій, середній та професійній освіті. Також підприємництво, на вибір школи, часто викладають як окремий предмет. Після завершення навчання, як очікується, учні мають розуміти, що означає підприємництво для приватних осіб, організацій, бізнесу та громад.

З метою впровадження освіти з підприємництва в шкільну освіту були створені інформаційні ресурси та проекти, серед яких можна виділити

проект «Геніальні спалахи» (Flashes of Genius – <https://snilleblixarna.se/>) організації Snilleblixarna, яка підтримує підприємницьку освіту на практиці, зосереджуючись на підготовці вчителів шкіл, які працюють над підвищенням інтересу дітей до підприємництва, технологій, природничих наук та винаходів. Програма містить вказівки для вчителів, які можуть використовуватись у повсякденній роботі та допомагають у викладанні предметів, що стосуються «повсякденних технологій» та «підприємництва». Основними цілями цієї організації є:

- стимулювання творчих здібностей дітей та їх здатності до прояву ініціатив;
- підтримка дітей у самостійному та творчому мисленні;
- розширення знань дітей через працю над їх власними винаходами;
- допомога школам в організації навчання з підприємництва та включення цього предмета в навчальні плани.

У Швеції є близько 60 сертифікованих підготовлених фахівців у місцевих школах та близько 100 партнерів, які беруть участь у роботі мережі. Організацією керують волонтери та вона фінансується за рахунок різних фондів, включаючи фінансування з боку ЄС. На сьогодні в проєкті беруть участь понад 40000 молодих людей, та цей проєкт вже впроваджено у Норвегії.

Наступний проєкт «FUTURE SEEDS» – <https://www.framtidsfron.se/>, реалізований неприбутковою організацією FramtidsFrön, який пропонує комплексний підхід до навчання підприємству в початкових школах. За допомогою цієї організації проводиться підтримка та навчання вчителів, яким надаються різні інструменти для полегшення роботи з підприємництва у школах. Кожні курси для вчителів розробляються спільно з муніципалітетами та школами та спеціально адаптуються для кожного регіону. Вчителі також працюють над створенням матеріалів, щоб забезпечити їхню педагогічну обґрунтованість та відмінну якість. Організація пропонує цифровий варіант навчання, коли викладач за допомогою цифрових інструментів може розсилати завдання учням, з якими працює. Завдання спрямовані на те, щоб учні могли отримати факти про професійне життя, задуматися про власні здібності, а також виконати практичні завдання. Цифровий пакет включає: підготовку вчителів, безкоштовний доступ до цифрових матеріалів, навчання як у прямому ефірі, так і в режимі онлайн. Учні можуть за допомогою цифрової інформації відобра-

жати, планувати та відвідувати робоче місце через веб-зустріч, телефон або в прямому ефірі. Потім про візит повідомляється на сторінці блогу Future Seeds. Також учні можуть розміщувати щоденник, блог чи підкаст. Для учнів розроблено завдання, виконуючі які вони проявляють творчі здібності та вирішують проблеми.

Проект «Молоде підприємництво» (<https://ungforetagsamhet.se/grundskolan>) впроваджує політично незалежна некомерційна освітня організація, яка є частиною глобальної організації Junior Achievement. Починаючи з 1980 р. навчають старшокласників підприємницькій діяльності через освіту, а з 2010 року розпочали працювати в початковій школі. Молоде підприємництво дає дітям та молоді можливість тренуватися та розвивати свою творчість, підприємництво та підприємливість. Організація існує вже 40 років, тобто перша компанія була створена ще в 1919 році в американському штаті Массачусетс. «Молоде підприємництво» розробило три навчальні матеріали для обов'язкової школи «Наше суспільство», «Побачимо можливості» та «Моє майбутнє» та «Фінанси». На сайті пропонуються навчальні матеріали, посібники для вчителів, програми безперервної освіти, надається підтримка в оцінюванні, можливості для отримання стипендій, обмінів з іншими країнами. Офіси розташовані по всій Швеції, з півночі на південь, включають національний офіс та 24 регіональні асоціації. Організація фінансується за державні кошти та підтримується приватним бізнесом.

Національне агентство з питань освіти є державним органом при Міністерстві освіти, яке на своєму порталі <https://www.skolverket.se/om-oss/organisation> збирає та пропонує користувачам інформацію про проекти, гранти, курси підвищення кваліфікації. На порталі можна знайти та пройти навчання з різних питань організації шкільної освіти та викладання предметів. Один із запропонованих курсів для вчителів є «Навчання та профорієнтація», пройшовши який вчителі знайомляться з можливостями підвищення мотивації учнів до навчання у школі та до подальшого навчання і вибору професії, можливостями розширення поглядів учнів на себе та навколишній світ, а також як інтегрувати та розвивати навчання та профорієнтацію. Курс розраховано на 24 години протягом 4–6 місяців.

Велика колекція навчальних інструментів та матеріалів з промислового сектору Швеції знаходиться на сайті Карта Edtech, який надав вільний доступ до великої кількості матеріалів для школи (<https://www.edtechkartan>).

se/cms/skolaonline/). Було розроблено ресурс, який може задовольнити потребу вчителів та клієнтів у достатній кількості інформації для оцінки та відбору (цифрових) навчальних ресурсів, що підтримують планування та впровадження навчання з підприємництва у школах. Робота базується на поточних дослідженнях і проводилась із запрошеними суб'єктами, такими як Національне агентство з питань освіти, компанії з розробки засобів навчання, профспілки вчителів. Відправною точкою став семінар з питань якості та цифрових навчальних ресурсів, який продемонстрував консенсус як органів влади, дослідників, профспілок викладачів, так і галузі: неможливо «поставити штамп якості» окремих послуг та продуктів, оскільки концепція навчальних ресурсів включає так багато різних послуг та інструментів. Розроблений цифровий контент послужив основою для методичної підтримки відбору та оцінки цифрових навчальних ресурсів для національного тестування Edtest. Ресурс включає цифрові навчальні ресурси, цифрові навчальні матеріали, цифровий зміст, цифрові інструменти з питань підприємництва та підприємливості.

На шведському сайті <https://eduna.se/> можна отримати доступ до безкоштовних шкільних матеріалів про підприємництво, роботу та фінанси. Автори сайту Eduna – Конфедерація шведських підприємств, а метою створення даного ресурсу є зближення школи та бізнесу. Більшість матеріалів доступні в цифровому форматі: плани уроків зі змістом до різних рівнів освіти за різними темами.

Із вищезазначеного можна зробити висновок, що у Швеції розроблено свій підхід до навчання з підприємництва у шкільній освіті, що сприяє формуванню підприємницької компетентності учня та включає: надання можливості придумати, спробувати переглянути ідеї; підготовку до прояву ініціативи та реалізації ідей; працю над вирішенням проблем в учнівському середовищі; тренування у співпраці або самостійно, брати на себе відповідальність за виконання роботи; співпрацю з різними представниками бізнесу поза школою.

Слід акцентувати увагу на тому, що діяльність учнів є важливою складовою підприємництва в школі. Коли учні практикуються в генеруванні, тестуванні та перегляді ідей, вони не лише розвивають знання щодо планування, керування автомобілем та цілеспрямованого виконання роботи, але також здібності та навички, такі як креативність, ініціативність, відповідальність та здатність співпрацювати та спілкуватися. Тут школа має

чудові можливості надати учням загальну картину та полегшити оцінювання, працюючи над предметами, а використання цифрових інструментів та матеріалів є доволі ефективним засобом для підтримки такого навчання.

Ключові слова: підприємливість; підприємницька компетентність; економіка в школі.

ОСОБЛИВОСТІ АВТОНОМІЇ СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Аліна Маслова, к. пед. н., ст. викладач

Ольга Гончарова, к. пед. н., доц.

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна

Постановка проблеми. До недавнього часу особливості онлайн навчання іноземної мови не викликали широкої зацікавленості в науковому співтоваристві, оскільки такий вид навчання вважався короткостроковим у межах навчальної програми закладу вищої освіти та мав лише допоміжний характер. Однак гостра необхідність впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес України в умовах світової пандемії призвела до пошуку нових дистанційних способів взаємодії між викладачем та тими, хто навчається. Таким ефективним способом і стало онлайн навчання.

Метою цієї публікації є визначення переваг та недоліків автономії студентів психолого-педагогічних спеціальностей в процесі навчання англійської мови онлайн.

Проблеми впровадження в педагогічну практику ідей онлайн навчання й перспективи його розвитку досліджували в своїх працях багато вітчизняних учених (В. Андрущенко, Т. Беляєва, О. Борзенко, В. Биков, О. Корбут, О. Кузнєцова, В. Кухаренко, С. Сисоєва, Б. Шуневич та ін.). Більшість з них визначають онлайн навчання як особливу форму навчання, при якій взаємодія учасників навчального процесу здійснюється на відстані (Вуков et. al., 2008: 10), (Kuznetsova, 2015: 362), або самостійну системо-утворюю-